

Stångby Plantskolas hantering av lövplattmasken *Obama nungara*

2025-10-16

Bakgrund

Under hösten 2024 upptäcktes en ny invasiv främmande art i en plantering i centrala Malmö, lövplattmasken *Obama nungara*. Den har oavsiktligt introducerats i Europa och USA via handel med växter, och utgör ett hot mot våra inhemska daggmaskar. Den 20 juni 2025 fattade EU-kommissionen beslut om att lövplattmasken *Obama nungara* ska läggas till i EU:s förteckning över invasiva främmande arter. Detta innebär att lövplattmasken är förbjuden att importera, sälja, överlåta eller sprida i naturen inom EU.

Våra rutiner

För att förhindra spridningen av lövplattmasken har vi utvecklat en noggrant utarbetad intern rutin:

- Vi har en nära dialog med våra leverantörer och kräver okulära kontroller innan leverans. I de fall där mask har förekommit i för stor utsträckning har vi valt att avbryta eller minska samarbetet med berörd leverantör.
- Vid mottagande av krukodlat växtmaterial, både importerat och svenskodlat, har vi tidigare genomfört kontroller på 15% i enlighet med Länsstyrelsens krav. Numera kontrollerar vi 25-30%.
- Upptäcks lövplattmask så går vi vidare med en värme- eller frysbehandling av växterna. Behandlingen skiljer sig för vegeterat växtmaterial och icke-vegeterat växtmaterial (växter i vila). Se beskrivning av hanteringen nedan.

Vegeterat växtmaterial (vår-höst):

Sedan hösten 2025 tillämpar vi värmebehandling på vegeterat växtmaterial, vilket genomförs under vår, sommar och höst. Växterna placeras i en container som värmts upp till max 45 grader och förblir där tills rotklumpen – där masken ofta förekommer – uppnått 38 grader, en temperatur som med säkerhet eliminerar masken. Perenner, inklusive deras rotsystem och växtdelar ovan jord, har visat sig tåla dessa temperaturer utan skada. För vedartat material pågår fortfarande försök för att utvärdera dess reaktion på värmebehandlingen. Behandlingen utförs med hänsyn till att växternas vitalitet ska bibehållas.

Icke-vegeterat växtmaterial (vinter-vår):

Icke-vegeterade växter placeras i kylförvaring under vintern och en bit in på våren. Växterna förvaras tills jordklumpen uppnått en temperatur på -2° till -3°, vilket har visat sig vara dödligt för plattmasken. För att säkerställa att rätt temperatur uppnås har vi investerat i utrustning som kontinuerligt mäter rotklumpens temperatur. Behandlingen påverkar inte växternas vitalitet negativt och är en metod som rekommenderas av Länsstyrelsen.

Följder

Till följd av nya investeringar och ökade resurser för att implementera våra nya rutiner samt hantera kostnader relaterade till lövplattmasken, har vi infört en hanteringsavgift på 3% på alla order. Vi utför noggranna kontroller oavsett om växtmaterialet är svenskodlat eller importerat men kan i dagsläget inte ge några garantier för att lövplattmaskar inte förekommer i de leveranser vi gör. Leditider kan komma att påverkas.

Det är viktigt att vi i alla led är uppmärksamma och försöker förhindra spridningen. Tips och råd på hur man bäst kontrollerar sina växter vid leverans finns på Länsstyrelsens hemsida. Se vår rutin för kontroll av förekomst av lövplattmasken nedan.

Detaljerad rutin för kontroll av förekomst av lövplattmasken

1. Vid mottagande av växtmaterial placeras det separat på en hårdgjord yta, markduk eller lämnas kvar på CC-vagnen.
2. Vi genomför okulära stickprovskontroller enligt följande:
 - Kontrollerar marken eller hyllplanet under krukan.
 - Kontrollerar undersidan av själva krukan.
 - Lyfter ur plantan och inspekterar insidan av krukan samt rotklumpen.
 - Kontrollerar undersidan av tråg och backar.
 - Letar efter kokonger och ägg.

Denna kontroll görs vid hemkomst, utsättning och orderplockning. Användning av handskar är att rekommendera, eftersom plattmaskens slem kan vara irriterande för huden. Ficklampa rekommenderas, även dagtid, eftersom maskarna ofta blänker till när de får en ljuskälla på sig.

3. Icke-vegeterat växtmaterial placeras och förvaras i våra kylar, vegeterat växtmaterial värmebehandlas i container. Syftet med detta är att eliminera eventuella maskar som inte upptäcks vid okulär besiktning.
4. Vi dokumenterar alla kontroller efter hemkomst, inklusive leverantör, datum och kontrollant.
5. Dokumentation skannas in och sparas internt.

Om fynd av plattmasken görs

1. Rapportera fyndet på www.invasivaarter.nu
2. Ta foto och dokumentera art, datum, leverantör och vart växtmaterial placeras. Vi informerar leverantören.
3. Ta bort den främmande organismen. *Obama nungara* avdödas genom att man håller kokande vatten på dem eller lägger dem i frysen i 1 dygn. Det går inte att klippa ihjäl dem!
4. Isolera plantorna tillfälligt och kontrollera dem igen nästa dag.
5. Om ytterligare fynd görs fortsätter vi kontrollera batchen/partier och håller det isolerat. När inga nya fynd gjorts på 2 dagar har risken för vidare spridning reducerats.

Mer läsning

Du kan läsa mer om lövplattmasken på vår hemsida, där finner du också ett inspelat webinarium samt frågor och svar.

[Obama nungara - Stångby Plantskola](#)

På Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets hemsida hittar du mer viktigt information om lövplattmasken, nedan hittar du två länkar som kan vara till din hjälp. Besök gärna deras hemsidor regelbundet för att hålla dig uppdaterad om masken.

[Lövplattmask Obama nungara | Länsstyrelsen Skåne](#)

[Lövplattmask Obama nungara - Naturvårdsverket](#)